

Klass: Liliopsida (enhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Poales (gräsordningen), **Familj:** Poaceae (gräs), **Släkte:** *Parapholis* (ormaxsläktet), **Art:** *Parapholis strigosa* - ormax (Dumort.) C. E. Hubb. **Synonymer:** *Lepturus incurvatus*, *Pholiurus incurvus*

Kännetecken

Ormax är ett oansenligt, ettårigt, vårgroende gräs. De tubbildande stråna är endast ca 5–20 cm höga, ofta nedliggande och greniga. Bladen är trådsmala och slutligen hoprullade. Axet är smalt och tvåradigt. Det består av talrika, enblommiga småax som sitter insänkta i fördjupningar i axet. Utåt täcks småaxet helt av två skärmfjäll. Gräset blommar i juni och juli. Under denna tid är det lättast att upptäcka, då de relativt stora, ljusa ståndarknapparna kontrasterar mot det gröna axet. Efter mognaden faller småaxen snart till marken.

Utbredning och status

Ormax förekommer utmed sydvästra Skånes kust från Skanör till strax söder om Malmö (7 lokaler). Arten påträffades också på en lokal vid Kullaberg 1999. Den har tidigare noterats i Landskronatrakten och i Småland (Söderåkra i Kalmar län, 1866). I Danmark växer ormax tämligen sällsynt men spritt längs Jyllands och Själlands kuster. Arten är även tillfälligt påträffad i Finland. Utbredningsområdet är västmediterrant-atlantiskt och sträcker sig från Marocko i söder till Brittiska öarna, Danmark och Skåne i norr. Mot öster når ormaxet den södra östersjökusten vid Rügen.

Ekologi

Ormaxet är konkurrenssvagt och helt knutet till kortbetade havsstrandängar. Det påträffas framför allt i det bälte av salttåg *Juncus gerardii* som dominerar mellersta landstranden. Intill skonor och fuktsvackor i strandängen kan ormax t o m dominera gräsvegetationen. Ormax trivdes också väl på de blottor som uppstod då grästorv skars på strandängarna. Arten är betesgynnad och tolererar även hårt bete, eftersom det nedersta småaxet nästan alltid undgår avbetning och kan sätta frö.

Hot

Ormax är beroende av kontinuerlig beteshävd för sin fortlevnad. Igenväxning och ansamling av gräsförna till följd av upphörande bete utgör det största hotet. Lokalt kan växtplatser förstöras p g a stranddräneringar, utfyllnader, vägdragningar m m.

Åtgärder

Det traditionella strandängsbetet måste fortsätta och understödjas på ormax-lokalerna. Betesbeläggningen bör nå upp till motsvarande 2 ungot per hektar för att en optimal ståndort för ormax ska upprätthållas. Samtliga lokaler med arten bör skyddas mot olika former av markexploatering.

Övrigt

Utländska namn – NO: Ormeaks, DK: Spidshale, FI: Kyyntähkä, GB: Hard-grass.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 1330 Salta strandängar (Kontinental region (CON))

Litteratur

- Dahlbeck, N. 1945. Strandwiesen am südöstlichen Öresund. *Acta Phytogeogr. Suec.* 18.
- Johansson, O., Ekstam, U. & Forshed, N. 1986. *Havsstrandängar. Skötsel av naturtyper.* LT/ Naturvårdsverket.
- Kraft, J. 1984. *Floran i Brunnby socken med Kullaberg.* Lund.
- Kraft, J. 1987. *Falsterbohalvöns flora. Växterna vid kusten mellan Malmö och Trelleborg.* Lund.
- Kraft, J. 1996. *Floran i Landskrona kommun.* Lund.
- Olsson, K.-A. 2000. Gamla bekanta – nya vänner. Rödlistade arter i Sverige 2000 ur ett skånskt perspektiv. *Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad* 2000 (3): 4–23.
- Olsson, K.-A. 2001. Floristiska notiser. *Bot. Not.* 134 (3): 36–38.
- Pedersen, A. 1974. Gramineernes udbredelse i Danmark. Spontane og naturaliserede arter. *Bot. Tidsskr.* 68: 177–343.

Författare

Olof Johansson 1992. Rev. Margareta Edqvist & Mora Aronsson 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2007.